

**ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНО ЖУРИ
ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОНС „ДОКТОР“
ПО ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИНАНСИ, ПАРИЧНО
ОБРЪЩЕНИЕ, КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА (ФИНАНСИ)**

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Марин Маринов, ректор на „С.А. Д.А. Ценов“ – гр. Свищов

Основание за представяне на становище: участие в научно жури, определено със заповед № 1156/23.10.2024 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и решение на първо заседание на научно жури от 24.10.2024 г. (Решение на факултет „Финанси“, Протокол № 2/22.10.2024 г.).

Относно: публична защита на докторант по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика.

Тема на дисертацията „Оценка на въздействието на блокчейн технологиите върху финансовите институции в България – проблеми, тенденции и решения“.

С автор Марина Иванова Милинова, с докторантски номер D010219250, докторант редовна форма на обучение в докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси).

Научен ръководител: проф. д-р Андрей Захариев.

Настоящата рецензия е изготвена съобразно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилник за прилагане на ЗРАСРБ и Правилата за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“, като процедурно са спазени всички изисквания.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представената за рецензиране дисертация е на тема „Оценка на въздействието на блокчейн технологиите върху финансовите институции в България – проблеми, тенденции и решения“ с автор Марина Стефанова Милинова ни представя едно актуално изследване в обем 158 страници. Дисертационният труд е със стандартна структура от въведение, изложение в три глави, заключение, използвана литература с общо 72 източника, и 4

приложения. За онагледяване на основния текст и в подкрепа на изследването са ползвани 27 фигури и 1 таблица. Авторът има направени 4 публикации по изследваната тема – две статии и два научни доклада.

В дисертацията се изследва актуална тема с ясно дефиниран обект, предмет, цел и задачи и формулирана дисертационна теза. **Предмет** на изследване са възможностите за използване на блокчейн технологиите във финансовия сектор у нас. **Обект** на дисертацията са блокчейн технологиите с техните особености и предимствата, които предоставят пред финансовите институции.

Основната цел на дисертационния труд е да се разкрие степента на въздействие и предизвикателствата, които представят блокчейн технологиите с навлизането във финансовия сектор в България.

Авторът защитава следната **изследователска теза**: прозрачността на блокчейн и осигуряването на по-висока ефективност и сигурност на по-ниска цена, което ще доведе до революция при обработване на плащанията и лесен достъп до осигуряване на финансови средства.

За постигането на изследователската цел и доказване на представената авторова теза са поставени **пет задачи**:

- изследване на водещи теоретични постановки за определяне същността и характеристиките на блокчейн технологията;
- проучване на основните проблеми и решения при прилагането на блокчейн технологиите;
- изследване на възможните ефективни регулации при използването на блокчейн технологиите;
- предизвикателствата пред финтех компаниите при финансирането с алтернативни способности;
- влияние на блокчейн технологиите и финтех моделите върху финансовия сектор.

Използваните научни **методи** в изследването са: литературен обзор, анализ и синтез, сравнителния метод, индуктивно-дедуктивен метод, анкетно проучване, съчетани с подходящ графически и статистически инструментариум.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Дисертацията има много добър научен стил и стандартна структура, включваща въведение, три глави, заключение, използвана литература и приложения. Текстът е издържан по отношение на използваната терминология. Използваните данни, статистическа обработка и литературни източници са коректно цитирани, в съответствие с научна етика.

Във **въведението** коректно са дефинирани обекта, предмета, изследователската теза, целта и задачите на изследването. Определени са

ограничителните условия на изследването като извън обхвата му остават теми, свързани с възможността за ефективно приложение на блокчейн технологиите в други сектори на икономиката извън финансовите институции.

В първа глава се дефинират същността, еволюцията и предизвикателствата пред блокчейн технологиите и криптоактивите. В нея се акцентира върху тяхното значение за развитието на криптовалутите и ролята им в адаптирането на финансовите институции към новите регулации.

Във втора глава се представят характеристиките на финтех компаниите, влиянието на блокчейн технологиите върху тяхното финансиране и предизвикателствата, свързани с регулациите в сектора. Тук акцент се поставя върху взаимодействието между иновациите и нормативната рамка.

В трета глава се прави анализ на въздействието на блокчейн технологиите върху финансовия сектор, като се акцентира върху повишената сигурност на транзакциите, интеграцията на вградени плащания и иновативни решения, както и основните предизвикателства, свързани с тяхното приемане.

В заключението са представени основните научни приноси и изводи от извършеното изследване, съответстващи на поставената цел и задачи, което разкрива тяхното изпълнение и категорично отразява извършеното от автора.

В използвана литература са включени общо 72 източника. Използваните определения, мнения, методи и становища са представени коректно чрез цитирането им в списъка с използваната литература.

Авторефератът е в обем 69 страници и отразява в синтезиран вид съдържанието, основните резултати и изводи. Притежава всички необходими елементи за автореферат на дисертационен труд, в т.ч. обосноваване актуалността на темата, очертаване на обекта, предмета, целта и задачите, изследователската теза, структурата и съдържанието на дисертацията, както и справка за приносите, списък с публикациите на докторанта, справка за съответствие с националните изисквания в Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Република България (ППЗРАСРБ) и декларация за оригиналност на дисертационния труд.

Включените в автореферата 2 статии и 2 научни доклада са по темата на дисертацията, като всичките са на български език и са публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Представената дисертация е самостоятелно и завършено научно изследване. Авторът ѝ демонстрира добър научен стил и умения в научно-изследователска работа по значими и актуални въпроси, свързани с блокчейн технологиите.

В дисертационния труд са открити следните научни и научно-приложни приноси:

1. Въз основа на задълбочен обзор на научната литература по свързаната проблематика, авторът предлага комплексна систематизация на теоретичните аспекти в областта на блокчейн технологиите и криптоактивите, и собствено виждане за значимостта на технологията блокчейн в дейността на финансовите институции.

2. Чрез теоретико-практически анализ, авторът дефинира мястото и ролята на финтех компаниите, методологично презентира блокчейн технологиите. Отличава спецификите на приложимите регулации при използването на блокчейн технологиите във финтех сектора.

3. Въз основа на проведено анкетно проучване и сравнителен анализ на световната и националната практика, авторът презентира собствено виждане за състоянието и тенденциите във финтех сектора в България. Той анализира приложимите блокчейн технологии във финансовите институции и оценява адекватността на съвременния регулаторен режим.

4. Чрез използване на проспективен анализ, авторът тества възможности за съставяне на конкретни прогнози за очаквани ефекти от въздействието на блокчейн технологиите върху финансовите институции. Формулира препоръки и предложения за оптимизиране на процеса по внедряване на блокчейн технологията в различни отрасли и публичната администрация с отчитане на новите икономически реалности.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

В дисертационния труд не се забелязват съществени слабости затова нямам и критични бележки. Вместо въпроси към докторанта, ще си позволя да препоръчам повишаване на изследователската и публикационната активност по изследваната тема, което ще е от съществена полза за банковата практика.

V. Обобщено заключение и становище

В заключение мога да потвърдя убедено, че дисертацията отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и на Правилника за прилагането му, както и на допълнителните изисквания на Правилника на СА „Д. А. Ценов“. Изследването представлява

завършен изследователски труд, който има своите научни и научно-приложни приноси по актуална и важна тема.

Представения дисертационен труд е самостоятелно дело на докторанта. Неговата актуалност е безспорна и заедно със систематизираните научни приноси се препокриват минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“. Това е основание да предложи на уважаемите членове на научното жури да присъдят на Марина Иванова Милинова образователната и научна степен „ДОКТОР“ в ПН 3.8. Икономика.

Дата: 09.12.2024 г.

Изготвил

(доц. д-р Марин Маринов)